

Dominee en/of koopman

Grethe van Geffen in VNG Magazine, 10 september 2004

Twee rollen lijken de Nederlander van oudsher op het lijf geschreven: die van dominee en die van koopman. Of onze vroege voorouders nu naar de Oost of naar de West uitzielden, altijd namen ze hun geloof en hun wisselgeld mee. Het verbeteren van de wereld ging hand in hand met zakelijke belangen, ze versterkten elkaar zelfs. Het opgeheven vingertje van de Nederlander vond compensatie in het pragmatisme dat goed koopmanschap vergezelt. De grote steden van ons land dankten hun ontwikkeling aan periodes van instroom van vreemdelingen; hoewel er ook vroeger veel afkeurend gemompel van dominees klonk over het geloof, de gewoonten en de gedragingen van de nieuwkomers, wist de koopman er zijn voordeel mee te doen zodat de eindbalans positief was. Daaraan moest ik denken toen ik afgelopen zomer aan het klussen was in mijn huis. De huidige discussie over integratie is verzuurd tot vermanend gepraat van dominees die ervan overtuigd lijken dat alle nieuwkomers nog tot ons geloof, onze gewoonten en onze gedragingen bekeerd kunnen worden. Hoe anders is de dagelijkse werkelijkheid, hoe oneindig veel gevarieerder ook. De man die mijn verf mengde bij de Gamma was eerst een Marokkaan, tot zijn Iraanse collega terug kwam van vakantie (uit Iran inderdaad, heerlijke vakantie gehad). De klusjesman die ik inhuurde was een Surinamer. De monteur van de KPN die langskwam een Turk, de electricien een Surinamer, de buurman die even bijsprong een Antilliaan. Hoe gehandicapt is de hedendaagse Nederlander zonder koopmansvaardigheden! Het gaat er niet om dat we het niet eens zijn over een aantal basiszaken: dat het goed en noodzakelijk is dat we één taal spreken, en wel Nederlands, dat inburgeringscursussen nuttig zijn want hoe kun je nieuwe Nederlander zijn zonder te weten wat Sinterklaas, gezelligheid en een beeldenstorm is, en dat nieuwkomers zich moeten aanpassen als ze iets willen maken van hun leven in het nieuwe land. Ik verkeer dagelijks in zeer interculturele kringen en ken niemand die het daar niet mee eens is.

Maar er is ergernis door de prekerige domineestoon die onderscheid maakt tussen wij, die ons al genoeg hebben aangepast en genoeg hebben moeten verduren, en zij, die nu eindelijk eens moeite moeten gaan doen. Moeten en horen, normen en waarden, aanpassen en eigen verantwoordelijkheid: het is allemaal belangrijk, maar het klinkt verongelijkt en naar binnen gekeerd door eenzijdigheid.

Waar is de kracht van de koopman in deze actualiteit?

Koopmanschap is per definitie naar buiten gekeerd, gefocust op ontwikkelingen en kansen. Moeten en horen tellen voor de koopman alleen als de rekeningen betaald moeten worden, en als er genoeg tegenover staat past een koopman zichzelf wel aan. Het huidige integratiedebat komt daar echter niet aan toe, de kansen verdampen in een uitvergroot moreel besef waarin de dominee zegeviert en de koopman ten onder gaat. Het is tijd voor een frisse wind, of zijn er geen ondernemende Nederlanders meer?

Reacties: g.vangeffen@seba.nl